

**AZ EGYÉNI VÉDŐESZKÖZ MUNKÁLTATÓI JUTTATÁSI RENDJE
KIALAKÍTÁSÁNAK HELYES GYAKORLATÁHOZ**

1. Bevezető	2
2. A védőeszközökre vonatkozó jogszabályi követelmények	2
2.1. Az egyéni védőeszközökre vonatkozó legfontosabb jogszabályok.....	2
2.2. Munkavédelmi törvény követelményei.....	2
2.3. Rendelet követelményei.....	4
2.4. Szabványok alkalmazása	4
3. A védőeszköz munkáltatói juttatási rendjének kialakítása.....	5
3.1. Kockázatértékelés - belső szabályozás.....	5
3.2. Munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenység a védőeszköz juttatás során	7
3.3. Szakértő igénybevétele – nem kötelező	8
3.4. Egyéni védőeszközre jogosultak köre.....	8
3.5. Munkáltató és a munkavállaló alapvető feladatai a védőeszköz használatával kapcsolatban.....	9
3.6. A juttatás rendjének írásbeli szabályozása	9
3.7. Egyéni védőeszköz kiválasztása	12
3.8. Munkavállalók ellátása a védőeszközökkel	14
4. Egyéni védőeszköz megfelelőségértékelési tanúsítása	16
4.1. Megfelelőségértékelési tanúsítás dokumentumai.....	16
4.2. Tájékoztató.....	20
5. Termékbiztonsági szempontok	20
6. Üzembe helyezés.....	20
7. Használattal kapcsolatos szempontok.....	20
8. Soron kívüli vizsgálat	23
9. Időszakos felülvizsgálat.....	24
10. Tisztítás, karbantartás, javítás	24
11. A védőeszköz cseréje	25
12. Veszélyes hulladéknak minősülő védőeszközök.....	26
13. A védőeszköz használatának oktatása	27
14. A védőeszköz elvitele a munkahelyről.....	28
15. Munkaköri alkalmassági vizsgálat	28
16. A munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzések.....	29
17. A munkavédelmi képviselő szerepe az egyéni védőeszköz ellátás során.....	29
18. Munkavédelmi hatóság és a munkavédelmi hatóság felügyelőjének jogai.....	29
Melléklet	30

1. Bevezető

A Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóság (a továbbiakban: Igazgatóság) – a munkavédelmi felügyelőségek közreműködésével – részt vesz a munkavédelmi előírások végrehajtásának elősegítését szolgáló tájékoztató, felvilágosító tevékenység ellátásában.

Az Igazgatóság az előbbiek szerinti célkitűzéseinek megfelelően fontosnak tartja, hogy átfogó és a gyakorlatban könnyen használható szakmai információt nyújtson az egyéni védőeszközök (a továbbiakban: védőeszköz) munkáltatói juttatási rendje (belső szabályozás) kialakításának helyes gyakorlatához.

A tájékoztatás célja összefoglalni azokat a legfontosabb információkat és ajánlott módszereket, amelyeket a munkavédelmi szakemberek, a munkavédelemmel foglalkozó vezetők, a munkavédelmi képviselők, valamint a munkavédelemmel kapcsolatban szolgáltatást nyújtók hasznosíthatnak a védőeszközök munkáltatói juttatási rendjének kialakítása során.

2. A védőeszközökre vonatkozó jogszabályi követelmények

2.1. Az egyéni védőeszközökre vonatkozó legfontosabb jogszabályok

- A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény;
- 18/2008. (XII. 3.) SZMM rendelet az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról;
- 17/2013. (VI. 4.) NGM rendelet az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölésének, tevékenységének, valamint ellenőrzésének különös szabályairól
- 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről;
- 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről;
- 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet az ipari alpin technikai tevékenység biztonsági szabályzatáról;
- 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.

Egyéni védőeszköz elnevezései

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) az **egyéni védőeszköz** kifejezést használja. Más jogszabályok *egyéni védőfelszerelés* vagy *védőfelszerelés* szóhasználattal élnek. A szabványok a védőeszközt esetenként *személyi védőeszköz* néven említik. Ezek az elnevezések egymással egyenértékűek.

2.2. Munkavédelmi törvény követelményei

Munkahely, létesítmény, technológia tervezése, kivitelezése, használatba vétele és üzemeltetése, továbbá munkaeszköz, anyag, energia, *egyéni védőeszköz* előállítása, gyártása,

tárolása, mozgatása, szállítása, felhasználása, forgalmazása, importálása, üzemeltetése a munkavédelemre vonatkozó szabályokban meghatározott, ezek hiányában a tudományos, technikai színvonal mellett elvárható követelmények megtartásával történhet [Mvt. 18. § (1) bekezdés].

Az Mvt. munkáltatói kötelességként rögzíti, hogy a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, használatukra ki kell oktatni és használatukat meg kell követelni [Mvt. 42. § b) pont].

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítése helyett a munkáltató pénzbeli vagy egyéb megváltást a munkavállalónak nem adhat [Mvt. 18. § (2) bekezdés]. Az Mvt. előző előírásából következik, hogy a munkáltató az egyéni védőeszközt *természetben* köteles a munkavállaló számára biztosítani.

A munkavállalók részére csak olyan egyéni védőeszközök adhatók ki, amelyek rendelkeznek a szükséges megfelelőségértékelési tanúsítással. Az Mvt. erre vonatkozóan a következőket írja elő:

Egyéni védőeszközt forgalomba hozni, használatba venni akkor szabad, ha az rendelkezik EK-megfelelőségi nyilatkozattal, illetve EK-típus tanúsítvánnyal. Az egyéni védőeszközök megfelelőségének tanúsítását a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendeletében foglaltak szerint kell elvégezni [Mvt. 18. § (4) bekezdés].

Az Mvt. a megelőzés fokozatainak elve alapján határozza meg az egyéni védőeszköz alkalmazhatóságát. Ennek értelmében azoknál a munkafolyamatoknál, ahol a munkavállaló veszélyforrás hatásának lehet kitéve a hatásos védelmet zárt technológia alkalmazásával, ha ez nem oldható meg akkor biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök és szervezési intézkedések - szükség szerinti együttes - alkalmazásával kell megvalósítani [Mvt. 44. § (1) bekezdés].

Példák: Magasban tartózkodó és munkát végző munkavállalók leesés elleni védelme hatékonyabb biztonságot nyújtó berendezéssel, mint kizárólag egyéni védőeszkővel.

Hatékonyabb védelem érhető el a zajos gép zajvédő burkolatával, mint hallásvédő eszközök használatával.

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megvalósításakor általános követelményként köteles a munkáltató figyelembe venni *a kollektív műszaki védelem elsőbbségét az egyéni védelemhez képest* [Mvt. 54. § (1) bekezdés h) pont].

Az Mvt. értelmében ezért a védelemnek mindig a munkavállaló akaratától, közreműködésétől független műszaki megoldását kell előnyben részesítenie. Szervezési intézkedés megtételére, valamint védőeszköz alkalmazására kötelezett a munkáltató, ha az előző követelmény műszaki megoldással nem teljesíthető.

Ezzel összhangban az Mvt. konkrét követelményt is támaszt:

- Ha a munkahelyre előírt levegő vagy klíma biztosítása műszakilag megoldhatatlan, a munkavállalók egészségének megóvása érdekében szervezési intézkedéseket kell tenni, *egyéni védőeszközt* alkalmazni, illetőleg védőitalt juttatni [Mvt. 33. § (2) bekezdés]. Ez a védőeszköz alkalmazás lehetőségének egy (az Mvt.-ben nevesített) esete, amikor megfelelően kiválasztott – elsősorban légzőszerveket – védő eszközt kell biztosítani.

- A szabadtéri munkahelyen – a munkavégzés jellegének és a munkakörülményeknek megfelelő műszaki megoldásokkal, munkaszervezéssel, *egyéni védelemmel*, melegedési lehetőséggel, védőitallal – gondoskodni kell a munkavállalók időjárás elleni védelméről [Mvt. 34. §]. A körülmények ismeretében a munkáltató dönt az alkalmas intézkedésről.

Védőeszköz juttatása esetében a munkáltatónak minden esetben meg kell győződnie a védőeszközzel történő védelem megalapozottságáról, indokoltságáról, valamint a védőeszköz által kifejtett védőhatás mértékéről a veszélyforrással szemben.

A védőeszközöket a rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban kell tartani [Mvt. 42. § c) pont]. A munkáltató kötelezettsége, hogy biztosítsa a védőeszközök rendeltetésszerű használhatóságát, védőképességét, a kielégítő higiénés állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), pótlását [Mvt. 54. § (7) bekezdés g) pont].

Az Mvt. tartalmazza a munkavállalónak azt a kötelességét, hogy csak biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezhet munkát. A munkavállaló köteles munkatársaival együttműködni, és munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészséget és testi épségét ne veszélyeztesse. Az Mvt. 60. § (1) bekezdés alapján ennek egyik legfontosabb feltétele, hogy

- a munkavállaló a szükséges esetben védőeszközt használjon;
- a védőeszközt a rendeltetésének megfelelően használja, és
- gondoskodik a tőle elvárható tisztításáról.

Az Mvt. 56. §-a értelmében a védőeszköz juttatásának belső rendjét a munkáltató írásban határozza meg. E feladat ellátása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

2.3. Rendeletetek követelményei

A védőeszköz juttatásra vonatkozóan a munkavállalók munkahelyen történő védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet (a továbbiakban: EüM rendelet) tartalmazza az általános követelményeket. Az EüM rendelet hatálya kiterjed a védőeszköz munkahelyen történő használatának biztonsági és egészségvédelmi követelményei tekintetében

„a) minden munkáltatóra, aki az Mvt. 87. §-ának 9. pontja szerinti szervezett munkavégzés (a továbbiakban: szervezett munkavégzés) keretében munkavállalót foglalkoztat,

b) az a) pont szerinti munkáltató által foglalkoztatott – ideértve a közhasznú munka végzésére irányuló foglalkoztatást is – munkavállalóra.”

Az egyéni védőeszközökre további jogszabályok is tartalmaznak előírásokat.

2.4. Szabványok alkalmazása

Az Mvt. értelmében az egyéni védőeszközre vonatkozó részletes előírásokat külön jogszabály, szabályzat (11. §) és szabvány tartalmazza [Mvt. 47. §].

A védőeszközök esetében a követelményekre, vizsgálatokra és a megjelölésre vonatkozó előírásokat elsősorban a **honosított harmonizált szabványok** tartalmazzák. Honosított harmonizált szabvány az európai szabványügyi szervezetek által elfogadott műszaki leírás, amelynek hivatkozási számát az Európai Bizottság az Európai Unió Hivatalos Lapjában kihirdette, és amelyet nemzeti szabványként közzétettek.

A honosított harmonizált szabványok jelentős része nemzeti szabványként jelenik meg. A nemzeti szabványok hazai kidolgozás esetén MSZ jelzettel, az átvett (honosított) szabványoknál pedig az eredetre utaló kiegészítő például MSZ EN, MSZ ISO jelzettel vannak ellátva.

Az egyéni védőeszközök megfelelőségértékelési vizsgálata és tanúsítása elsődlegesen harmonizált szabványok alapján történik.

3. A védőeszköz munkáltatói juttatási rendjének kialakítása

3.1. Kockázatértékelés - belső szabályozás

Kockázatértékelés-kockázatbecslés

A szükséges védőeszközök meghatározása kockázatértékelést, illetve kockázatbecslést igényel.

Az Mvt. 54. § (8) bekezdése értelmében a kockázatértékelés elvégzése munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról szóló 27/1995. (VII. 25.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) 4. § (2) bekezdésének aa) pontja alapján foglalkozás-egészségügyi szolgálat (a továbbiakban: szolgálat) közreműködik a **munkahelyi veszélyforrások feltárásában**.

A védőeszközök elégségességének és szükségességének megállapításában, felmérésében a szolgálat jogszabályi kötelezettsége folytán vesz részt, amely azonban nem jelenti azt, hogy a munkáltató felelőssége bármilyen módon csökkenne. [Az NM rendelet 4. § (4) bekezdése értelmében „a 4. § (1) és (2) bekezdésben foglaltak nem érintik a munkáltatót az egészségét nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megvalósításáért az Mvt.-ben meghatározott felelősségét.”] A szolgálat védőeszközökkel kapcsolatos feladatairól a későbbiekben még szó lesz.

A védőeszközt a kockázat fennállásnak kezdetétől haladéktalanul biztosítani kell, amelynek érdekében a kockázatértékelés alapján köteles a munkáltató a megelőző intézkedéseket megtenni.

A védőeszköz juttatására példaként az MSZ EN ISO 12100:2011 Gépek biztonsága. A kialakítás általános elvei. Kockázatértékelés és kockázatcsökkentés (ISO 12100:2010) című szabvány hozható. E szabvány 6.4.1.2. pontja értelmében „információt kell szolgáltatni a használó számára a gép rendeltetészerű használatáról, az összes üzemmódjának gondos figyelembe vételével. Az információnak tartalmaznia kell minden olyan útmutatást, amelyet a gép biztonságos és helyes használata megkövetel. Ennek szem előtt tartásával kell informálni és figyelmeztetni a

használót a fennmaradó kockázatokról. Az információnak jeleznie kell, ha vonatkoztatható, a szükséges személyi védőeszközt”.

E szabvány 6.4.4. pontjában foglaltak alapján, a gépen el kell helyezni az összes szükséges megjelölést, mint például a „személyi védőeszköz használatának szükségessége”.

Példa:

Egy adott láncfűrész láncsebessége a használati utasításában megadott műszaki adatok alapján 16,97 m/s a legnagyobb teljesítménynél.

Az MSZ EN 381-11:2003 Védőruházat kézi láncfűrészek használói részére 11. rész: Felsőtestvédők követelményei szabvány „5. Osztályba sorolás a láncsebesség szerint” című pontja a következőket tartalmazza:

„Az e szabvány szerinti vizsgálatot a következőkben jelzett négy láncsebességi osztály egyikével kell elvégezni:

- 0. osztály: (16,0 ± 0,2) m/s;
- 1. osztály: (20,0 ± 0,2) m/s;
- 2. osztály: (24,0 ± 0,2) m/s;
- 3. osztály: (28,0 ± 0,2) m/s.”

Előzőekből következően a példa szerinti láncfűrész használatához az MSZ EN 381-11:2003 szabvány szerinti, legalább az 1. osztályba sorolt védőruházat viselése szükséges.

A kockázatértékelés során számos tényezőt kell megvizsgálni, illetve figyelembe venni, a teljesség igénye nélkül ilyenek a jogszabály kötelezése, a szabvány előírása, a technológiai utasítás, a biztonsági adatlap, a termékekhez tartozó címke, a biocid termékek osztályozása, csomagolása és feliratozása (például a felhasználás, tárolás, szállítás alatti óvintézkedések), a növényvédő szer engedélyokirata, az azbeszteltávolítás munkaterve.

A védőeszköz kockázatértékeléssel megállapított védelmi hatékonysága mellett a következő tényezőket is szükséges figyelembe venni:

- fiziológiai és ergonómiai tényezők;
- munkakörnyezeti tényezők (például fizikai és klimatikus körülmények, növényvédőszeres esetében a szabadföldi vagy az üvegházi körülmények);
- munkakörülmények;
- pszichológiai tényezők;
- összeegyeztethetőség más védőeszközökkel, munkaeszközökkel és öltözékkel;
- a munkavállaló feladatai és személyes tulajdonságai.

A munkáltatónak a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó védőeszközökkel kapcsolatosan vizsgálnia kell legalább a következőket:

- minden kockázat ellen biztosított-e védőeszközt;
- minden kockázattal érintett személyt véd-e védőeszközzel;
- a védőeszköz használatával a határérték alá csökkentette-e az expozíciót;
- a védőeszköz használatának időbeni korlátozása megfelelő-e.

Olyan munkahelyen, ahol egyidejűleg többféle kockázat is fennáll, a munkáltatónak úgy kell a védőeszközt biztosítania, hogy a munkavállaló az őt érő valamennyi kockázat ellen

védve legyen. Az EüM rendelet elsősorban a komplex védelmet nyújtó védőeszköz biztosítását szorgalmazza.

A védőeszközök biztosítása magában foglalja a **meneküléshez** és a **mentéshez** szükséges védőeszközök rendelkezésre állását is.

Az EüM rendelet előírja, hogy a *kockázatbecslésre, a védőeszköz kiválasztására vonatkozó adatokat, a mérési eredményeket, a szakértői véleményeket és ajánlásokat, továbbá a védőeszköz juttatásával kapcsolatos egyéb dokumentumokat a munkáltató naprakészen tartja nyilván, és azokat az ellenőrzést végző hatóság kérelmére bemutatja* [EüM rendelet 3. § (3) bekezdés].

A kockázatértékelés az esetek zömében műszeres vizsgálatot igényel (zajmérés, légszennyezettség mérése stb.), mivel a megfelelő védelmet nyújtó védőeszközök csak a mért értékek ismeretében határozhatók meg.

A munkáltató a külön jogszabályok figyelembevételével köteles megtenni minden indokolt intézkedést veszély esetére a munkahely kiürítésének, továbbá a tűzvédelmi, katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásához szükséges, arra alkalmas munkavállalók kijelölése, létszámuk meghatározása, felkészítésük és megfelelő **egyéni védőeszközzel való ellátásuk érdekében** [Mvt. 54/A. § (2) bekezdés]. A kockázatértékelés során a szempontokat egyidejűleg kell figyelembe venni.

3.2. Munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenység a védőeszköz juttatás során

A munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenység keretében a védőeszközökkel kapcsolatos elsődleges feladatok a következők:

- a kockázatértékelés elvégzése [Mvt. 54. § (2) bekezdés];
- a védőeszköz juttatás belső rendjének meghatározása [Mvt. 56. §];- a védőeszköz soron kívüli ellenőrzése [Mvt. 23. § (2) bekezdés]

A munkáltató

- a munkabiztonsági szaktevékenységnek minősített feladatokat munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személlyel (legalább középfokú munkavédelmi szakképesítés),
- a munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősített feladatokat pedig munkaegészségügyi [foglalkozás-orvostan (üzemorvostan), munkahigiéné, közegészség-tan-járványtan, megelőző orvostan és népegészség-tan] szakképesítéssel rendelkező személlyel végeztetheti [Mvt. 8. §].

Mivel a védőeszközök szinte valamennyi veszélyforrás hatása ellen alkalmazhatók – ide tartoznak különösen a fizikai veszélyforrások, a veszélyes anyagok és a biológiai veszélyforrás, mint a mikroorganizmus és anyagcseretermék, valamint a makroorganizmus (növény, állat) is – juttatásuk során a foglalkozás-egészségügyi szolgálat közreműködése nélkülözhetetlen.

Az Mvt. 58. § (1) bekezdése előírja, hogy „A munkáltató az 57. § (1) bekezdésében előírt kötelezettségén túl, a külön jogszabályban meghatározottak szerint és valamennyi munkavállalójára kiterjedően (...) az 56. §-ban előírt feladatainak ellátásához foglalkozás-egészségügyi

alapszolgáltatást köteles biztosítani. A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás biztosítása történhet a munkáltató által működtetett vagy a munkáltatóval kötött szerződés alapján külső szolgáltató útján.” A munkaegészségügyi szaktevékenység keretében elkészített dokumentumokat a szolgáltatást nyújtó aláírásával igazolja a munkáltató részére.

A foglalkozás-egészségügyi szolgálat az NM rendelet 4. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján, de a munkáltató kötelezettségét jelentő módon, **közreműködik** az Mvt. 58. §-ában felsorolt munkáltatói feladatok ellátásában, ami magában foglalja – a már hivatkozott – az Mvt. 23. § (2) bekezdésében, az 54. § (2) bekezdésében, az 56. §-ában előírt és szaktevékenységet jelentő feladatokat is, a védőeszközre vonatkozó, de nem szaktevékenység keretében ellátást igénylő további feladatok mellett.

A munkáltató tehát a veszélyességi osztályhoz, munkavállalói létszámhoz tartozásától függetlenül köteles biztosítani megfelelő személy(eke)t a munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységet jelentő feladatok ellátásához.

3.3. Szakértő igénybevétele – nem kötelező

Az EüM rendelet előírása szerint a kockázatbecsléshez, valamint a hatékony védelmet nyújtó védőeszköz kiválasztásához, a védőeszköz használata szabályainak megállapításához a munkáltató szükség esetén szakértőt vesz igénybe. A munkáltatók körében ugyan nem gyakorlat a szakértő igénybevétele, azt mégis fontos hangsúlyozni, hogy a munkavédelmi szakértő igénybevétele nem mentesíti a munkáltatót a munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátó személy igénybevételeitől.

3.4. Egyéni védőeszközre jogosultak köre

Az EüM rendelet hatálya az egyéni védőeszközök munkahelyen történő használatának biztonsági és egészségvédelmi követelményei tekintetében minden munkáltatóra kiterjed, aki szervezett munkavégzés keretében munkavállalót foglalkoztat, valamint e munkáltató által foglalkoztatott munkavállalóra. Az EüM rendelet külön kiemeli a közhasznú munka végzésére irányuló foglalkoztatást, mint a védőeszköz használatára jogosító tevékenységet.

Az írásban meghatározott védőeszköz juttatási rendnek ki kell kiterjednie minden olyan személyre, akit a szervezett munkavégzésből származó, megelőző műszaki, illetve szervezési intézkedésekkel el nem hárítható kockázatok érhetnek. Számba kell venni minden olyan személyt, akit veszély fenyeget vagy fenyegethet (potenciális veszély), azaz, aki a veszély hatókörében tartózkodik (például a látogatók, a szolgáltatást igénybevevők, az ellenőrzést végzők). Ezeknek a személyeknek a munkakörét nem lehet meghatározni, de a munkakörnyezetből származó kockázatok elleni védőeszközt a belső szabályozásban számukra is elő kell írni.

Külön figyelmet igényel a sérülékeny csoportba tartozó, illetve a mozgáskorlátozott vagy egyéb testi fogyatékos (fogyatékkal élő) munkavállalók foglalkoztatása esetén az egyedi védőeszközök juttatása.

3.5. Munkáltató és a munkavállaló alapvető feladatai a védőeszköz használatával kapcsolatban

A munkáltató és a munkavállaló együttműködését célozza az Mvt., mivel mindkét fél jogát és kötelezettségét meghatározza. A munkavállaló köteles „*az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni*” [Mvt. 60. § (1) bekezdés b) pont], így nemcsak joga a védőeszközök használata, hanem kötelezettsége is. E kötelezettség fennállása azonban nem mentesíti a munkáltatót a rendszeres ellenőrzés, ezen keresztül e kötelezettség érvényre juttatásának felelőssége alól. Az ellenőrzés a megelőzés egyik eszköze.

A munkavállaló ugyanakkor jogosult megkövetelni a munkáltatójától a munkavégzéshez szükséges védőeszközök biztosítását [Mvt. 61. § c) pont].

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés érdekében a munkáltató köteles biztosítani különösen a védőeszközök rendeltetészerű használhatóságát, védőképességét, a kielégítő higiénias állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), pótlását [Mvt. 54. § (7) bekezdés g) pontja].

3.6. A juttatás rendjének írásbeli szabályozása

Az Mvt. önálló szakaszban külön hangsúlyozza [Mvt. 56. §], hogy a megfelelő képzéssel rendelkező személy feladata különösen *az egyéni védőeszköz juttatása belső rendjének meghatározása* [Mvt. 57. § (3) bekezdés g) pont].

E személy foglalkoztatása – a formájától függetlenül – a munkáltatót nem mentesíti az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósításáért az Mvt.-ben meghatározott felelőssége alól.

A munkáltatónak írásbeli szabályozást kell készítenie a védőeszköz juttatása rendjéről, amelyben a kockázatértékelés alapján ki kell térni minden tevékenységre, amely a védőeszközök alkalmazását szükségessé teszi. Az EüM rendelet kifejti, hogy a védőeszköz juttatása milyen feladatokra terjed ki, magában foglalva minden lépést a megrendeléstől a selejtezésig. A szabályozásnak olyannak kell lennie, hogy az alapján a védőeszközt érintő valamennyi döntés (például a cseréről) kétség nélkül meghozható legyen, minden feladat (például a védőeszköz megrendelése, használata, felülvizsgálata, vagy a védőeszköz ellenőrzése) egyértelműen követhető és végrehajtható legyen.

Ennek érdekében meg kell határozni valamennyi feladat végrehajtásért felelős személyt – munkakör vagy egyéb behatárolás szerint –, a végrehajtás határidejét, a szükséges dokumentálás módját és példányszámát.

Az EüM rendelet követelményei alapján a juttatási rendnek tartalmaznia kell a juttatott védőeszközök konkrét meghatározását, amit a munkáltatók jellemzően táblázatban foglalnak össze. A védőeszköz használatához a veszély típusainak áttekintő táblázatát az EüM rendelet *1. számú melléklete* tartalmazza. Fontos figyelemmel lenni arra, hogy a táblázat nem teljes körű, felsorolása csak iránymutatásnak tekinthető.

A védőeszköz juttatása rendjének táblázatában meghatározható előírásokra a melléklet mutat példát. Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a melléklet szerinti összeállítás kizárólag a tevékenység legjellemzőbb kockázataira épülő, általános tartalommal bemutatott példa, **ami nem foglalja magában a munkavégzésből adódó sajátos kockázatokat, a munkakörülményekkel, a munkakörnyezettel, valamint az időjárással összefüggő kockázatokat.**

A példa szerinti táblázat tartalma – a kockázatok teljes körű figyelembe vételén túlmenően – tetszés szerint bővíthető.

A kockázatértékelés eredményeként a munkáltató tudni fogja, hogy az alkalmazott technológiához és munkaeszközökhöz, valamint a jelenlévő munkakörülményekhez melyek a szükséges védőeszközök munkakörönként, tevékenységenként. Ebben a szakaszban tevékenységenként, és ezen belül is a védeni kívánt testrészenként minden kockázat ellen a védőeszközök **védelmi szintjét** külön-külön meg kell határozni. A védőeszköz **védelmi szintje** magába foglalja a védelmi képességét, a védelmi osztályát és a nyújtott védelem fokozatát. A védőeszközök e jellemzői a vonatkozó szabvány(ok)ban meghatározott védelmi tulajdonságokat mutatják.

A **védelmi képesség** annak a kockázati tényezőnek a típusát mutatja, amely ellen a védőeszköz védelmet nyújt. Ilyen például a hideg, a meleg, a zaj, a vágás, a szúrás és még sok egyéb kockázat. A **védelmi osztály** azt fejezi ki, hogy az adott típusú kockázati tényező jogszabályban, illetve szabványban meghatározott mértékével szemben a védőeszköz mekkora védelmet képes megvalósítani. A **védelmi fokozat** a védőeszköznek olyan besorolása, amelyet a védelmi osztályon belül vagy attól függetlenül lehet megállapítani az adott típusú kockázati tényező viszonylatában megvalósított védelem mértékének jellemzésére. (Ezek a védőeszközök megfelelőségértékelési tanúsítása során alkalmazott jellemzők. A védőeszközre vonatkozó szabványok nem mindegyike állapítja meg az összes jellemzőt, vagy azokat nem minden esetben illeti azonos elnevezéssel.)

Növelheti a használati kedvet, ha a munkáltató több kockázat egyidejű jelenléte esetén a kockázatokkal szemben több testrész egyidejű védelmét szolgáló, úgynevezett **komplex védőeszközt** biztosít. Ilyen lehet például egy védősisak oldhatatlan kapcsolattal egybeépített hallásvédelemmel és arcvédelemmel. Ennek több előnye van, közülük az egyik nagyon fontos, hogy ilyen esetben a munkavállaló a számára szükséges védelmet nem tudja kiiktatni.

A komplex védőeszközök védelmi képességének jelölése magában foglalja a beépített védőeszközökre alkalmazott szabványokban külön-külön meghatározott valamennyi jelölést. A komplex védőeszköz egyes tagjai – például a védősisak, a szemvédő és a hallásvédő – önmagában is több kockázat elleni nyújthat védelmet.

A munkáltatók nem minden esetben határozzák meg teljes körűen a kockázatok szerint szükséges védőeszközöket. A tapasztalatok szerint a leggyakrabban elfelejtett védőeszközök a hideg ellen védő kabátok, a napszemüvegek (például gépkocsivezetők részére) – a külön kockázat ellen nem védő korrekciós napszemüvegek kivételével –, a dioptriás védőszemüvegek, a mozgó gépkatrészek közelében használt zárt védőruhák, továbbá az ergonómiai szempontból szükséges védőeszközök.

A munkaköröket természetesen tovább kell bontani annak függvényében, hogy annak ellátása milyen munkakörnyezetben történik. **Hegesztés végezhető zárt térben vagy szabadban, ami eltérő fényviszonyokat jelent, ezáltal más fényfokozat számú védőszemüveg válhat szükségessé.** A legkisebb eltérést is figyelembe kell venni a kockázatok típusában és mértékében, mert a védőeszközök védelmi szintje is igen sokszínű. Ajánlott megtalálni az optimális védelmet, azaz a védőeszközzel a közvetlen veszélyeztetéssel arányos védelmet szükséges megvalósítani.

Az EüM rendelet előírja a munkáltató számára, hogy a védőeszköz kiválasztását megelőzően köteles felmérni, hogy a beszerzésre eltervezett védőeszköz megfelel-e. Ez azt jelenti, hogy a munkáltatónak a beszerezni kívánt védőeszköz védelmi szintjét össze kell hasonlítani azokkal a jellemzőkkel, amelyek a munkahelyen fennálló kockázatokkal szembeni hatékonysághoz szükségesek, azaz azzal, amit a szabályozásban meghatározott.

A védőeszközzel történő ellátás fontos szakasza azok megrendelése, illetőleg beszerzése, ezért célszerű ebben a szakaszban is a munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátó személy igénybevétele, aki e téren is rendelkezik a szükséges szakismerettel.

Fontos hangsúlyozni, hogy a foglalkozás-egészségügyi szolgálat az alapszolgáltatás keretében külön jogszabályban meghatározottak szerint a védőeszközökkel kapcsolatos tanácsadást végez [NM rendelet 4. § (1) bekezdés d) pont].

A munkáltatónak a belső szabályozásában meg kell határozni legalább:

- a védelem irányát, azaz a védőeszköz által fedni, védeni kívánt testrészt;
- a védőeszköz védelmi szintjét (a védőeszköz összevont védelmi jellemzőjét);
- a vonatkozó szabványt és a szabványban a védelmi szintre előírt jellemzőket.

A jelképet (piktogramot), valamint a védőeszköz kategóriáját a belső szabályozásban nem kötelező feltüntetni. Ajánlott ugyanakkor felsorolni a védőeszköznek olyan további igényelt tulajdonságait, amelyeket a védelmi szintje nem tartalmaz (lásd később).

3.7. Egyéni védőeszköz kiválasztása

A munkáltató belső szabályozásában a védőeszközök meghatározása a **munkavállalót testrészenként** érő kockázatok jellege és mértéke alapján a védelmi szint feltüntetését jelenti. A védelmi szint azonosítására – a védőeszközre követelményt tartalmazó – szabvány száma és a szabványban meghatározott azonosító kódok (betű, illetőleg szám vagy ezek kombinációja) szolgál. Ez például egy orrmerevítő biztonsági lábbeli esetén legalább a következő adatok feltüntetését igényli a szabályozásban: az MSZ EN ISO 20345 S3.

A jelen lévő kockázat további védelmi tulajdonságokat igényelhet a lábbelitől, például, hogy a talpát ne szúrja át a fémgörgács. Ebben az esetben olyan lábbelire van szükség, amelynek talpába lemezt építettek be, ezáltal behatolási ellenállással rendelkeznek. A behatolási ellenállást P betű jelzi, így a szabályozásban ezt kellene a lábbeli védelmi képessége mellé írni, azonban esetünkben ez felesleges, mert az S3 ezt a jellemzőt már magában foglalja.

Más a helyzet akkor, ha csak S2 szerepel a szabályozásban, de fennáll a fémgörgács behatolásának a kockázata. Ebben az esetben a P betűt külön fel kell tüntetni a szabályozásban, ugyanis ennek elmulasztása esetén a behatolás elleni védelem nem lesz biztosított.

Példák a védőeszköz meghatározására:

1. példa:

Védelmi szint: MSZ EN 143:2001 P3

Védelmi képesség: a kockázat típusa – mérgező és erős mérgező kategóriába sorolt szilárd és folyékony részecskék elleni védelem.

Védelmi osztály: a megvalósított védelem mértéke – P (jelentése: részecskeszűrő).

Védelmi fokozat: az adott kockázat mértékével szemben megvalósított védelem mértéke: 3 (jelentése: mérgező és erős mérgező kategóriába sorolt szilárd és folyékony részecskék ellen nagy szűrőképesség max. 1 tf % koncentrációig.)

A P és a 3 a vonatkozó – jelen esetben az MSZ EN 143 – szabvány szerinti, és a kockázat típusát tekintve csak e szabvány alapján értelmezhető jelölés. Ugyanaz a betű vagy szám, illetve ezek kombinációja más szabványban eltérő értelmet kap. A példa szerinti

légzésvédőre vonatkozó P3 jelölés semmilyen összefüggésben nincs a szakmai használatú lábbelik körébe tartozó – az előzőekben bemutatott – biztonsági lábbeli által megvalósított P jelű védelemre (amely P betűhöz szám nem is rendelhető).

A védőeszköz védelmi szintjének leírásához a belső szabályozásban további jellemzők megállapítása is szükséges lehet. A bemutatott példa esetében ilyen jellemzők lehetnek a következők:

- szelepes vagy szelepnélküli szűrő szükséges-e;
- beépített részecskeszűrővel (szűrőkkal) vagy cserélhető részecskeszűrővel (szűrőkkal) legyen-e ellátva;
- energiával működtetett (levegőrásegítő berendezéssel kerül be a levegő) részecskeszűrő legyen-e vagy anélküli;
- ütésálló házzal ellátott (ellenkező esetben – alumínium külsejű szűrő –, ha a szűrő leesik, a belső szénréteg átrendeződik, aminek következtében légjratok jöhetnek létre, rontva a védelmi képességet).

2. példa:

A védelmi szint megadásához nem elegendő csak annyit írni, hogy „sisak” vagy „védősisak”, mert ez alapján a szükséges védelem nem egyértelműen meghatározott. Létezik például tűzoltó védősisak, motoros védősisak, erdészek számára készült védősisak, villamosan szigetelő védősisak kifeszültségű villamos berendezésekben való használatra, alpinechnikában használt védősisak.

A fejvédelem tekintetében elsődlegesen az MSZ EN 397:2012 szerinti ipari védősisak és az MSZ EN 812:2012 ipari fejtető elnevezésű védőeszköz között kell különbséget tenni. Az „ipari fejtető” elnevezésű sisak nem véd eső, zuhanó tárgyak ütésére ellen, **ezért használatuk például az építési munkahelyen nem megfelelő.**

Megtörtént munkabaleset szerint a pince kitakarítása után a padozat mélyítését végezték, eközben a pince boltozata beomlott, maga alá temetve két munkavállalót, akik nem viseltek védősisakot. A szükséges védősisak ebben az esetben oldalirányú alakváltozással szemben is védelemmel ellátott ipari védősisak lett volna.

3. példa:

A meneküléshez és a mentéshez használható védőeszközöket a munkavégzés során nem szabad használni.

4. példa:

Nem megfelelő a belső szabályozás akkor, ha a védőeszköz csak egy védőeszköz termékcsaládra vonatkozó alapszabvány alapján van meghatározva. Ezek a szabványok önmagukban nem alkalmazhatóak (például MSZ EN 420:2003+A1:2010 Védőkesztyűk. Általános követelmények és vizsgálati módszerek), mivel nem tartalmazzak követelményt a védőeszköz speciális védelmi képességére.

5. példa:

A munkáltatók körében nagyon gyakori szabálytalanság a védőruha biztosítása helyett a munkaruha juttatása. Ez elsősorban hidegnek minősülő szabadtéri munkahelyeken végzett tevékenységek esetén fordul elő (kézbesítők, egyes biztonsági őrök stb.).

Gyakori továbbá, hogy a mozgó gépalkatrészek környezetében használandó védőruhák (MSZ EN 510:1994) biztosítása helyett is munkaruhában dolgoznak a munkavállalók. A példaként vett szabvány szerinti védőruhák kialakításait a következő ábrák mutatják be.

6. példa:

A juttatási rendben nem szabad a védőeszközök körébe nem tartozó, juttatásként biztosított munkaeszközöket, egyéb eszközöket szerepeltetni. Nem védőeszköz például a mászóvas, a képernyő előtti munkavégzéshez éleslátást biztosító szemüveg, védelmi szint nélküli dioptriás szemüveg, védelmi szint nélküli dioptriás napszemüveg vagy az előbbieken említett munkaruha. (Az EüM rendelet 2. § (2) bekezdése sorolja fel azokat a termékeket, amelyek a munkáltató számára nem minősülnek védőeszköznek.)

7. példa:

Egyes jogszabályok (például az Erdészeti Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 15/1989. (X. 8.) MÉM rendelet) ma már nem korszerű megnevezéssel utalnak egyes védőeszközökre. Ilyen elnevezések például a munkaöv, a biztonsági heveder, a biztonsági öv, az erdészeti védősisak.

Az MSZ 1502:1988 Munkaöv visszavont szabvány szerinti „munkaöv” már nem gyártható és nem forgalmazható, helyette az MSZ EN 358:2003 szerinti munkahelyzet-beállító deréköv használatos. A „biztonsági öv” alatt a „munkaövet” kell érteni.

Az MSZ 16677:1988 Biztonsági hevederzet visszavont szabvány szerinti „biztonsági heveder” már nem gyártható és nem forgalmazható, helyette az MSZ EN 361:2003 szerinti teljes testhevederzet használatos.

Az MSZ-08-0589:1979 Erdészeti védősisak visszavont szabvány szerinti sisak már nem gyártott és nem forgalmazott, helyette az erdészeti tevékenységhez kialakított és felszerelt MSZ EN 397:2012 szerinti ipari védősisak használatos.

3.8. Munkavállalók ellátása a védőeszközökkel

Miután a munkáltató az előzőek szerinti feladatokat végrehajtotta, a munkavállalókat el kell látnia a védőeszközökkel a kockázatoknak megfelelően, és a munkavégzéshez azokat folyamatosan biztosítani kell.

Jogszámból nem teszi kötelezővé, de előnyben részesíti a személyes használatra szolgáló, azaz a névre szólóan kiadott védőeszköz juttatást. Ez a megoldás növeli a viselési fegyelmet és a védőeszköz iránti bizalmat, csökkenti a higiéniai gondokat, valamint csökkenti a védőeszközök elhasználódását. A védőeszközök személyes használatra történő átadása áttekinthetőbbé teszi a juttatást, emellett várhatóan növeli a munkavállalók fegyelmezettségét.

A védőeszközök meghatározásának azt a szempontot is magában kell foglalni, hogy a védelem mértékének biztosítása mellett a védőeszköz a lehető legkevesebb kényelmetlenséget jelentse a munkavállaló számára, továbbá, hogy az elvárhatóság határára belül minél szívesebben használják őket.

Lényeges eltérések észlelhetők például a védőszemüvegek súlyában – tömege akár csak 25 gramm is lehet az egy darabból készített védőlencse esetén – azonos védelmi képesség mellett. A védőszemüvegnél maradván a látásjavítást igénylő munkavállalók esetében **korrekciós hatású védőszemüveg** juttatása esetén szükségtelen két szemüveget viselni, vagy védőszemüvegen, illetőleg felette, vagy a védőszemüveg alatt viselni a korrekciós hatású szemüveget. **UV sugárzás** ellen egyaránt létezik korrekciós (dioptriás) szemüveg fölé is felvehető, valamint **korrekciós hatású** védőszemüveg.

A munkáltatóval szemben elvárás, hogy minden esetben a munkavállaló által végzett fizikai munka mértékének és a klimatikus környezetnek megfelelő védőeszközt biztosítson. A védőeszköz kiválasztásának további szempontja ezért az, hogy annak milyen munkakörnyezetben kell védelmi hatását kifejtenie (például a hallásvédelmet meleg és párás, vagy hideg és poros munkahelyen kell e megvalósítani), illetőleg a védelmi képességnek milyen esetben kell hatásosnak lennie (például a védőkesztyűben téglát kell hordani, vagy olyan ládákat kell felnyitni, amelyben szögek is vannak). A védőeszközt mindig a meghatározott felhasználási határainak (védelmi képesség, védelmi fokozat, védelmi osztály) figyelembevételével kell kiválasztani.

A védőeszköz használata feltételeinek meghatározása, főként a viselhetőség időtartamának behatárolása elsődlegesen a következő szempontok figyelembe vételét igénylik:

- a kockázat súlyossága;
- a kockázatnak való kitettség gyakorisága;
- az egyes munkavállalók munkavégzési helyének jellemzői;
- a védőeszköz teljesítménye és hatásfoka;
- a védőeszköz viselése által okozott többletterhelés mértéke.

A komplex védőeszköz védelmi szintje és ennek megfelelően a jelölése például a következő lehet:

MSZ EN 397 MM, LD, MSZ EN 166 1FC, MSZ EN 352-3 SNR

A jelölés értelmezése:

MSZ EN 397 MM, LD **LD** Oldalirányú alakváltozás

MM Fémolvadék-fröccsenés

MSZ EN 166 1F, C **F** Kis energiájú becsapódás **45 m/s**

(Szemvédő eszközök minden típusánál alkalmazható)

C Helyes színelismerés

MSZ EN 352-3

SNR: 23 dB

Favágáshoz

4. Egyéni védőeszköz megfelelőségértékelési tanúsítása

Az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 18/2008. (XII. 3.) SZMM rendelet (a továbbiakban: SZMM rendelet) vonatkozó előírásainak megtartása a munkáltatók számára kötelezettség.

Az SZMM rendelet rendelkezései a fogyasztóvédelemről szóló törvény alkalmazásában fogyasztóvédelmi rendelkezések.

Ionizáló sugárzás elleni védőeszközök

A 18/2008. (XII. 3.) SZMM rendelet 1. § (2) bekezdése értelmében **külön jogszabály** vonatkozik az ionizáló sugárzás elleni védőeszközök megfelelőségének vizsgálatára és tanúsítására. E külön jogszabály a 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.

4.1. Megfelelőségértékelési tanúsítás dokumentumai

A forgalomba hozatalra vonatkozó előírásoknak a gyártó vagy a fogalmazó vagy az importáló által történő megszegése a munkáltatót nem mentesíti a védőeszköz használatba vételére vonatkozó követelmények teljesítésének kötelezettsége alól. A munkavédelemre vonatkozó szabályok megtartásáért, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósításáért a munkáltató felelős.

A védőeszköznek minden esetben rendelkeznie kell a használatba vételének feltételét jelentő EK-megfelelőségi nyilatkozattal, illetőleg adott esetben a következő dokumentum valamelyikével:

- minősítő bizonyítvány;
- EK-típustanúsítvány.

Az EüM rendelet a 6. § (1) bekezdésében „típusbizonyítvány”-t említ, amely alatt az EüM rendelet alkalmazása során az előbbieken ismertetett dokumentációkat kell érteni.

Fontos hangsúlyozni, hogy a védőeszköz gyártási rendszeréről kiadott tanúsítvány nem helyettesíti a védőeszközre meghatározott megfelelőségértékelési tanúsítás dokumentumát.

A védőeszközön eltérő adatok állnak rendelkezésre attól függően, hogy forgalomba hozatala milyen dokumentum alapján történt.

A használatba vett védőeszközön lévő adatokból a védőeszköz származási helyének és a kategóriájának – amelybe a gyártó sorolta – egyértelműen ki kell derülnie. A védőeszköz kategóriába sorolását az SZMM rendelet 4. §-a foglalja össze.

Az előírásoknak nem megfelelő dokumentumokkal rendelkező védőeszköz védelmi képessége kétségeket vet fel. Ezek a védőeszközök a munkavállalók körében hamis biztonságérzetet keltenek, miközben előfordulhat, hogy nem rendelkeznek a gyártó által a védőeszközön megjelölt védelmi szinttel, illetve a védelmi szintet nem a jogosultság alapján tanúsították.

EK-megfelelőségi nyilatkozat

Önmagában az EK-megfelelőségi nyilatkozattal (azaz EK-típustanúsítvány beszerzésére vonatkozó kötelezettség nélkül) kizárólag az EGT-államok területén gyártott, 1. kategóriába tartozó védőeszköz vehető használatba. Hazai gyártású védőeszköz esetében ez a szabály csak 2004. május 1-jétől alkalmazható.

Az EK-megfelelőségi nyilatkozattal a munkáltatónak nem kell rendelkeznie [SZMM rendelet 5. § (5) bekezdés c) pont].

Az EK-megfelelőségi nyilatkozaton a következő adatok kötelezően szerepelnek:

- a gyártó vagy annak az EGT-államok területén letelepedett meghatalmazott képviselője neve vagy azonosítója;
- a védőeszköz megnevezése vagy számmal ellátott azonosítója (márkája, típusa, szériaszáma, cikkszám, modellszám stb.);
- a védőeszközre vonatkozó honosított harmonizált szabvány száma;
- a védőeszköz kategóriája.

Az EK-megfelelőségi nyilatkozaton feltüntetett adatok az EK-típustanúsítvánnyal rendelkező védőeszköz esetén kiegészülnek az EK-típustanúsítvány számával és a 3. kategóriába tartozó védőeszközök esetében a bejelentett **tanúsító** szervezet azonosító számával.

Az EK-megfelelőségi nyilatkozat tartalmi követelményei egységesek az EGT-államokban, formai különbségek viszont előfordulnak.

EK-típustanúsítvány

EK-típustanúsítvány az EGT-államok területén kívül gyártott 1. kategóriába, valamint minden a 2. és a 3. kategóriába tartozó védőeszköz esetében kötelező, amennyiben a védőeszköz forgalomba hozatala első ízben a Magyar Köztársaságban történik, valamint a védőeszközre nem vonatkozik külön jogszabály.

Az **EK-típustanúsítvánnyal a munkáltatónak nem kell rendelkeznie.** [Az SZMM rendelet 11. § (4) bekezdése értelmében: „A tanúsítató köteles a felhasználó kérésére lehetővé tenni, hogy a védőeszköz EK-típustanúsítványát – másolat formájában – megtekinthesse.”]

EK-jelölés és a jelkép

EK-jelölés

A védőeszközökön feltüntetett EK-jelölés az alapvető követelményeknek és a honosított harmonizált szabványoknak, illetőleg az alapvető követelményeknek megfelelő műszaki megoldásoknak való megfelelést fejezi ki. Tartalmazza a 3. kategóriába tartozó védőeszköz mint végtermék ellenőrzésében részt vevő bejelentett **ellenőrző** szervezet azonosító számát, a „CE” betűket és információkat, a választott előírásnak történő megfelelést. (A termékek szabad áramlásának alapja a CE megfelelési jelölés, amit a védőeszközök esetében EK-jelölés foglal magában.)

Az EK-jelölés **elsődlegesen az ellenőrző hatóságok számára szóló információ.** Jelentése semmilyen gyártói minőség jelzésére, márka reklámozására, egyéb a megfelelőséggel összeegyeztethetetlen célra nem használható.

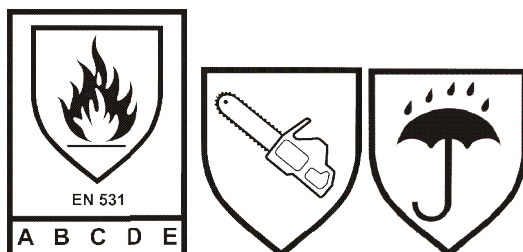
Az EK-jelölést **valamennyi védőeszközön**, illetve annak minden szétszerelhető, illetőleg önállóan forgalomba hozható részegységén jól olvashatóan és tartósan el kell helyezni, annak a védőeszköz használatának várható időtartama alatt jól felismerhetőnek és eltávolíthatatlannak kell lennie.

Az EK-jelölésnek a csomagoláson való feltüntetése akkor megengedett, ha a védőeszközön annak mérete vagy jellemzője miatt nem helyezhető el.

Jelkép

A jelkép a védőeszköz EK-jelölésében megadott védelmi szintjének értelmezését elősegítő ábrázolás (piktogram) az alkalmazott honosított harmonizált szabvány szerint. A jelkép nem része az EK-jelölésnek.

Minősítő bizonyítvány

Az Igazgatóság jogelődjét jelentő Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség (OMMF) által – legfeljebb 3 év érvényességi időre – kiadott **minősítő bizonyítvánnyal** rendelkező védőeszköznek rendelkeznie kell a – már hatályon kívül helyezett – 2/1995. (I. 6.) SzCsM rendelet szerinti biztonsági vizsgálati jellel, valamint tájékoztatóval. **Minősítő bizonyítvánnyal** rendelkező védőeszközök esetében az EK-jelölés elhelyezése nem megengedett.

A biztonsági vizsgálati jel a gyártó nevét, jelét vagy azonosítóját, a minősítő bizonyítvány számát és a típusszámot tartalmazza. A minősítő bizonyítvány alapján 2007. április 29-étől védőeszközt beszerezni nem szabad.

A védőeszköz egy időben két forgalomba hozatalra vonatkozó engedéllyel nem rendelkezhet (ezért a minősítő bizonyítvány az érvényessége alatt nem volt kiváltható sem az EK-megfelelőségi nyilatkozattal vagy EK-típustanúsítvánnyal).

A minősítő bizonyítvánnyal a munkáltatónak nem kell rendelkeznie.

BIZTONSÁGI VIZSGÁLATI JEL

Minősítettő neve

Minősítő Bizonyítvány száma

ANONIMUS Kft. 9/352/03

9. 29. 82. 18. 2

Típuszám

OMMF

4.2. Tájékoztató

A rendeltetésszerű használhatóság alapfeltétele, hogy a munkáltató rendelkezzen a védőeszköz úgynevezett **tájékoztatójával** és annak tartalmát a munkavállaló tudomására hozza. A tájékoztató a védőeszköz tartozéka, amely tartalmazza a tárolására, a kezelésére, a karbantartására, a tisztítására, az időszakos felülvizsgálatára vonatkozó tudnivalókat. [Mvt. 2. § (4) bekezdés, SZMM rendelet 3. § (14) bekezdés, 5. § (5) bekezdés e) pont, 10. § (2) bekezdés, 11. § (6) bekezdés, és 3. melléklet 1.4 pont].

A védőeszköz tájékoztatónak a védőeszközön elhelyezett EK-jelölés és a jelkép jelentését tartalmaznia kell. Az EK-típustanúsítványt kiállító bejelentett **tanúsító** szervezet a tájékoztatót feladatkörében ellenőrzi.

A **védőeszköz tájékoztatójával a munkáltatónak rendelkeznie kell**, és azt a munkavállaló rendelkezésére kell bocsátania.

A védőeszköz Tájékoztatóját a **forgalomba hozatal helye szerinti** tagállamban elfogadott **hivatalos nyelven** kell elkészíteni. Magyarul nem tudó munkavállaló esetén az Mvt. 39. § (2) bekezdésében foglaltak egyidejű alkalmazása is szükséges. („Amennyiben az adott munkahelyen magyarul nem tudó munkavállaló dolgozik, a munkáltató a munkavállaló által értett nyelven is köteles biztosítani az üzemeltetési dokumentációt, a veszélyt jelző, tiltó és tájékoztató feliratokat.”).

5. Termékbiztonsági szempontok

A konstrukciós hibás védőeszközök a jogszabályoknak, szabványoknak akár minden tekintetben megfelelhetnek, de kialakításuk miatt mégis veszélyt jelentenek használójuk számára.

Amennyiben a munkáltató megállapítja, hogy a védőeszköz mint termék az egészséges és biztonságos munkavégzést közvetlenül veszélyeztető konstrukciós hiányossággal rendelkezik (típushiba), fogyasztóvédelmi rendelkezést kezdeményezhet.

6. Üzembe helyezés

A védőeszközök esetében jogszabály vagy Tájékoztató üzembe helyezési eljárást követelhet meg.

Az ipari alpinechnikai tevékenység biztonsági szabályzatáról szóló 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet 4. § (3) bekezdése értelmében „Az Mvt. 21. §-ában foglaltak szerint az alpinechnika, mint veszélyes technológia, veszélyes munkahely üzemeltetését írásban kell elrendelni. A munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat során és az Mvt. 54. §-ának (2) bekezdésében meghatározott kockázatértékelés keretében a munkafeladathoz szükséges, annak jellegéből adódó engedélyeket is be kell szerezni (pl. tűzgyújtási engedély).”

7. Használattal kapcsolatos szempontok

Azokon a munkahelyeken, illetve munkaterületeken, veszélyes munkafolyamatok és technológiák során, ahol a munkavállaló vagy az ott tartózkodó személy (például más munkáltató munkavállalója), illetve a munkavégzés hatókörében tartózkodók

veszélyforrásnak vannak kitéve, meg kell valósulnia az Mvt. 42. § b) pontjában meghatározottaknak.

Amennyiben a védőeszköz használatát a munkáltató előírta és biztosította, de a munkavállalók, illetve a munkaterületen tartózkodó más személyek ennek ellenére nem használják, illetve nem rendeltetésszerűen használják, akkor a munkavállalók felelőssége is megállapítható ugyan, de ez a munkáltatót nem menti fel a kötelezettségének mulasztása alól.

Jogszabály nem tartalmaz előírást arra, hogy a munkáltatónak a munkavállalóval átvételt igazoló dokumentumot kell aláíratnia a védőeszköz átadásáról. E tekintetben a belső szabályozás előírása lényeges lehet, mivel a munkáltató ilyen irányú rendelkezése – mint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményei megvalósításának módja –, munkavédelemre vonatkozó szabálynak minősül.

Nem tekinthető teljes körűnek a védőeszköz biztosítása, ha a munkáltató a védőeszköz rendeltetésszerű használatához szükséges feltételeket nem biztosítja. Ilyen például a teherhordó szerkezetek, kikötési pontok kijelölésének elmulasztása, ahová a munkavállaló a védőeszközt megfelelő biztonsággal rögzíteni tudja.

Az Mvt. 82. § (2) bekezdés e) pontja értelmében a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti különösen *„a szükséges biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök működésképtelensége, illetve hiánya”*.

A védőeszköz juttatás fontos szempontja, hogy a munkavállaló ne használjon olyan védőeszközt, amely akadályozhatja a munkavégzésben. Például az MSZ EN 388:2003 szabvány szerinti védőkesztyűt nem szabad viselni olyan helyen, ahol a mozgó gépalkatrészek általi beakadás kockázat fennáll. **Munkabaleset következett be az említett szabvány szerinti védőkesztyűben való fúrás közben, mert a munkavállaló keze közel került a fúrófejhez, ami elkapta a védőkesztyűt és a munkavállaló keze súlyosan sérült.**

A védőeszköznek a védelmet a használata teljes időtartama alatt biztosítani kell. A védőeszközök jelentős részét szemrevételezésével, illetve tapintásos érzékeléssel lehet vizsgálni, és a tájékoztatóban előírtakkal történő összevetés alapján megállapítani, hogy a védőeszköz eleget tesz-e e követelménynek.

A munkáltató egyik legfontosabb feladata a védőeszközök használatának ellenőrzése. A rendeltetésszerű használat ellenőrzése magában foglalja azt is, hogy a munkavállaló a testi adottságaihoz megfelelően illeszkedő védőeszközzel rendelkezik-e.

Nagyméretű leesés ellen védő teljes testhevederzet nem biztosít megbízható védelmet kifejezetten vékony alkatú, alacsony munkavállaló részére. A munkavállaló fejéhez nem megfelelő méretű fejtámla nem tud kellően a fejre illeszkedni, ezért védelmi hatékonysága bizonytalan. **Konkrét eset tanúsága szerint a munkavállalót azért érte munkabaleset, mert a védőszemüveg nem volt a munkavállaló arcához igazítva, beállítva ezért a csiszolás közben repülő tárgy bejutott a munkavállaló szemébe.**

Valamennyi védőkesztyűnek lehetővé kell tenni az ujjak mozgatását, amennyire csak lehetséges a védőkesztyű használata céljának megfelelően. Például a hegesztők védőkesztyűi a teljesítményeknek megfelelően két típusba vannak sorolva, amelyek a következők:

A típus: kisebb mozgásképesség (nagyobb egyéb teljesítménnyel),

B típus: nagyobb mozgásképesség (kisebb egyéb teljesítménnyel).

(B típus ajánlott például az AVI-hegesztés esetében.)

A rendeltetészerű használatra alkalmatlan – azaz működésképtelen – a védőeszköz, ha például erősen kopott, szakadt, sérült, vagy bármely egyéb okból nem képes védelmi funkciójának maradéktalan megvalósítására, nem elégíti ki a követelményeket.

A működésképtelenség ellenőrzésének szempontjai lehetnek például a következők:

- a védőeszköznek minden olyan része, amely a használat időtartama alatt érintkezik vagy érintkezésbe léphet a felhasználóval túlzott irritációt vagy sérülést okozható érdességtől, éles szélektől, kiálló pontoktól mentes-e;
- a védőeszköz megfelelően alkalmazkodik-e a felhasználó testi adottságaihoz minden erre alkalmasan kialakított módon, megfelelően szabályozható-e a beállító- és rögzítő szerkezete, vagy kielégítően szabályozható-e a használó munkavállaló testméreteihez;
- a védőeszköz lehetővé teszi-e a szabad mozgást;
- a védőeszközben átmenetileg sem marad fedetlenül a védendő testfelület.

A védőeszközök tárolásának körülményeit a munkáltatónak meg kell határozni, és ellenőrizni kell az előírtak megtartását.

A munkavégzés közben használatra váró védőeszközök tárolásának feltételeit a munkavállaló közvetlen vezetőjének a napi ellenőrzések során vizsgálnia kell.

A használati fegyellemmel kapcsolatos tapasztalatok

A karbantartással kapcsolatos veszélyekre és kockázatokra vonatkozóan az Igazgatóság egy országos, közel egy éves célvizsgálatot is elrendelt, amely 2011. augusztusában zárult. Megállapítása között szerepeltek a következők:

- A karbantartási tevékenységet végző munkavállalók 3 százaléka nem viselte a munkáltató által biztosított egyéni védőeszközt.
- Az egyéni védőeszközök juttatását szabályozó dokumentum az ellenőrzött karbantartási tevékenységet végző munkáltatók 22 százalékánál egyáltalán nem, vagy nem teljes körűen tért ki a karbantartással járó tevékenység során biztosítandó egyéni védőeszközökre.

Karbantartás közben

Az Igazgatóság egy uniós kampány keretében a veszélyes anyagok alkalmazásának gyakorlatát vizsgálta a hazai faipari üzemekben.

Megállapítható volt, hogy a munkáltatók elsősorban az egyéni védelmet részesítették előnyben a kollektív védelemmel szemben, azonban nem minden esetben került sor a megfelelő egyéni védőeszköz biztosítására.

8. Soron kívüli vizsgálat

Az Mvt. 23. § (2) bekezdés *a*) pontja értelmében „*a munkahelyet, az egyéni védőeszközt, a munkaeszközt, a technológiát az üzemeltető munkáltatónak soron kívül ellenőriznie kell, ha az a rendeltetésszerű alkalmazás során közvetlenül veszélyeztette a munkavállaló egészségét és biztonságát, vagy ezzel összefüggésben munkabaleset következett be.*”

Az ellenőrzés – a veszélyeztetés jellegétől függően – munkabiztonsági, illetve munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

A védőeszköz soron kívüli vizsgálata keretében elsődlegesen azt kell megállapítani, hogy a fennálló kockázatok ellen:

- a megfelelő védelmi szintű védőeszköz volt-e biztosítva;
- a munkavállaló kockázatnak kitett testrészei védve voltak-e a védőeszközzel;
- a védőeszközt rendeltetésszerűen használták-e;
- a védőeszköz a védelmi szintjét megőrizte-e;
- elvégezték-e a védőeszköz tisztítását, karbantartását, javítását;
- megtörtént-e a védőeszköz időszakos felülvizsgálata, és az alapján a védőeszköz további használata megengedett volt-e;
- a munkavállaló alkalmas volt-e a védőeszköz rendeltetésszerű használatára;
- történt-e rendkívüli esemény a munkabaleset előtt.

A védőeszköz soron kívüli vizsgálata során a belső szabályozásában a munkáltatónak elsősorban a kiválasztás, illetőleg használat szakszerűségének szempontjait kell vizsgálnia. Nem tartoznak ide a védőeszköz megfelelőségértékelése tanúsítása követelményeivel összefüggő szempontok, csak a tájékoztatóban is rögzítettek betartásának vizsgálata.

9. Időszakos felülvizsgálat

A védőeszközök egy részét időszakos felülvizsgálat alá kell vonni. Feltétlenül ebbe a körbe tartoznak a leesés elleni védőeszközök, a légzésvédő eszközök, a teljes testfelületet védő eszközök, az elektrotechnikai védőkesztyűk többsége, amelyek esetében a felülvizsgálatok konkrét időközeit a tájékoztató közvetíti a munkáltatók számára.

A felülvizsgálatok leghosszabb időközeit a gyártók határozzák meg, de vannak olyan védőeszközök is, amelyek felülvizsgálatát jogszabály, szabvány vagy a tanúsítás (korábban minősítés) írja elő.

Az SZMM rendelet 13. § (6) bekezdése értelmében: *„A használó kérelmére a védőeszköz időszakos felülvizsgálatát a gyártó vagy bejelentett szervezet végzi el.”*

A munkáltatónak a felülvizsgálatot **bizonyító erejű** dokumentummal kell igazolnia. A dokumentumra egységes követelmény nincs meghatározva. Időszakos felülvizsgálatot követően EK-megfelelőségi nyilatkozatot nem szabad kiállítani.

10. Tisztítás, karbantartás, javítás

Az Mvt. 54. § (7) bekezdésének g) pontja értelmében a munkáltatónak biztosítani kell a védőeszközök rendeltetésszerű használhatóságát, a védőképesség megőrzését, a kielégítő higiénés állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), szükség esetén a pótlását.

A tisztítás, karbantartás, javítás rendjét a belső szabályozásnak kell tartalmaznia.

A szakszerűtlenül elvégzett tisztítás, karbantartás vagy javítás a védőeszköz védelmi szintjének elvesztését, vagy jelentős mértékű csökkenését okozhatja. A munkavállaló a védőeszközének tisztításáról csak a tőle elvárható mértékig, kizárólag a munkahelyén gondoskodhat, tevékenysége közben, illetve annak befejezését követően.

Az „egyszer használatos” védőeszközök nem tisztíthatók. (Az „egyszer használatos” kifejezés nem feltétlenül jelenti azt, hogy a védőeszközt használatának megszakítása után nem szabad ismét használatba venni. Amennyiben a szennyeződés típusa és mértéke nem zárja ki, a védőeszköz ismét használatba vehető, például hallásvédő eszköz esetében). Az ismételt használatba nem vehető védőeszközök például veszélyes anyaggal szennyezett, vagy biológia eredetű veszélyeknek kitett védőeszközök.

A közös használatú védőeszközök esetében a munkáltatónak gondoskodnia kell arról, hogy a közös használat ne jelentsen egészségügyi vagy higiénés kockázatot a használók számára.

Jogszabály nem teszi kötelezővé, hogy a munkáltató minden munkavállaló részére új állapotú védőeszközt biztosítson. Amennyiben a munkavállaló más személy által már használt védőeszközt (például lábbelit) kap, akkor a munkáltatónak megfelelő intézkedéseket kell tenni az egészségügyi vagy higiénés kockázat elkerülésére.

A védőeszközök egészségügyi vagy higiénés kockázatának csökkentéséről a munkaegészségügyi szaktevékenységet ellátó személy igénybevételével a védőeszköz juttatási rendben meghatározott eljárás kimunkálása és megvalósítása útján kell gondoskodni. Az NM rendelet 4. § (2) bekezdés *ab*) pontja értelmében a szolgálat közreműködik a munkaegészségügyi, -fiziológiai, -ergonómiai, -higiénés feladatok megoldásában.

A védőruhák esetében jellemző a megengedett tisztítások számának és a tisztítás módjának meghatározása, amelynek elérésekor a további használat nem megengedett. A tisztítások számáról ezért a munkáltatónak nyilvántartást kell vezetnie, ellenkező esetben nincs bizonyító erejű dokumentum a birtokában a védőruha használhatóságának igazolására.

A védőruhák tisztítási módjának vizsgálat alá vehető szempontja, hogy a védőruha háztartási vagy nagyüzemileg végzett mosással tisztítható-e. Nagyüzemi mosásra a munkáltatók jelentős része nincs felkészülve, ezért külső szolgáltatást vesz igénybe. Ebben az esetben a munkáltató a tisztítás szakszerű elvégzését a szolgáltatótól kapott dokumentummal tudja igazolni.

A védőeszköz munkáltató által végzett karbantartása és javítása csak a tájékoztatóban foglalt mértékig megengedett, továbbá adott esetben csak a védőeszköz meghatározott részeit érintheti.

11. A védőeszköz cseréje

A védőeszköznek kihordási ideje nincs. (A kihordási idő a védőeszközök esetében nem használt fogalom.)

A védőeszközt haladéktalanul cserélni kell használhatatlanná válása, illetve teljesítményének gyors és szembetűnő megváltozása esetén. A védelmi tulajdonság megváltozása a működőképesség elvesztését jelenti. Ilyen esetnek kell tekinteni például, ha:

- a védőeszköz használatával munkabaleset történt, akkor is, ha a védőeszközön nem látszik sérülés nyoma;
- az időszakos felülvizsgálat során megállapítást nyert, hogy a védőeszköz veszített védelmi szintjéből;
- a védőeszközön szemmel látható sérülés keletkezett;
- olyan szennyező anyag került rá, ami eltávolíthatatlan, és befolyásolhatja a védelmi képességét;
- a védőeszköz avulása vagy előregedése bekövetkezett, használati ideje lejárt (a továbbiakban együtt: élettartam).

A védőeszköz cseréjét kötelezővé teszi a használata megszüntetésére vonatkozóan a gyártó által megállapított, a gyártás időpontjától meghatározott időtartam lejárt, vagy határnap beállta. Adott esetben ez független a védőeszköz szemmel látható állapotától, vagy attól, hogy a védőeszköz volt-e használatban. A védőeszköz cseréjét az alapanyagára jellemző várható változások (például egy hőre lágyuló műanyagból készült védősisak felületén megjelenő repedések vagy elszíneződések az előregedés egyértelmű jelei), illetve az alapanyag tulajdonságait hátrányosan befolyásoló tényezők (például a tárolás körülményei, használat, tisztítás, felülvizsgálat, karbantartás) szükségessé teszik. A gyártó ezt kifejezheti az élettartam idejének megállapítására vonatkozó ajánlással, a használat idejének korlátozásával, vagy maximális használati idő megadásával.

A védősisakon például a gyártás évét és negyedévét maradandó módon fel kell tüntetni, amely alapján a munkáltató ellenőrizni tudja az élettartam lejártát.

Egyes légzésvédő szűrők esetében a megengedett használati időt szabvány határozza meg, amelyet azonban a munkavégzés körülményei, a munkavégzés nehézségi foka, valamint a szűrőt használó személy adottságai lényegesen lecsökkenthetnek.

Példák:

Az NO-P3 különleges szűrőt mindig meg kell jelölni a következő mondattal:

"Csak egyszeri felhasználásra."

A HG-P3 típusú szűrőt mindig meg kell jelölni a következő mondattal:

"Leghosszabb használati időtartam 50 óra."

Amennyiben a gyártó nem adta meg pontosan a védőeszköz élettartamát, akkor a munkáltatónak figyelembe kell vennie a gyártó által a tájékoztatóban megadott, a védőeszköz használhatóságára vonatkozó minden hasznos adatot. A védőeszköz ésszerűen várható elhasználódása időpontjának megállapításához figyelembe kell venni a modell minőségét, a tárolás, a használat, a tisztítás és a karbantartás valós körülményeit, annak alapján, ahogy a gyártó ezekre a tájékoztatóban utalást tett.

A légzésvédő szűrők típusainál – néhány kivételtől eltekintve – nincs időkorlát a használati időre, ezért a munkavállaló érzékelésére van bízva, hogy felismerje a szűrő kimerülését (például a légzési ellenállás növekedése fájdalmasá teszi az eszköz használatát). Ugyanakkor a szűrőbetétek tárolhatóságára vonatkozó élettartam nem azonos a szűrő használati idejével. A gyártó a szűrőbetéteket lezárja (részecske-, gáz-, kombináltszűrők), és azokat felnyitás nélkül, tiszta helyen, egyenletes szobahőmérsékleten kell tárolni. A gáz és kombinált szűrők tárolhatósági (lejárati, szavatossági) idejét a szűrőbetéten feltüntetik (az MSZ EN 136 és az MSZ EN 140 gyártási évet, az MSZ EN 149 és az MSZ EN 405 gyártási évet és raktározási időt vagy lejárati időt ír elő). Ezeket az információkat a munkáltatónak figyelembe kell vennie.

Nem telepített munkahelyen különösen fontos gondoskodni a védőeszközök haladéktalan cseréjének biztosításáról.

12. Veszélyes hulladéknak minősülő védőeszközök

A veszélyes anyagok és veszélyes készítmények használata, biológiai tényezőkkel kapcsolatos tevékenység sok iparágban elkerülhetetlen (például vegyipar, mezőgazdaság), ami az alkalmazott védőeszközök kezelése során további veszélyforrást jelent. A munkáltató feladata, hogy az ismételten fel nem használható védőeszközt veszélyes hulladékként kezelje, és gondoskodjon elkülönített tárolásáról (például a más ruházattól).

Ugyanakkor vannak olyan veszélyes hulladéknak minősülő anyagok, mint például a növényvédő szer hulladéka, amellyel történő munkavégzés során szennyezett védőeszközök a veszélyes hulladék elhelyezésére vonatkozó feltételek biztosítása esetén tisztíthatók.

Az EüM rendelet 7. § kimondja, hogy „A védelmi képességét veszített védőeszköz tovább nem használható. Az elhasználódott védőeszközt hulladékként, a külön jogszabályban meghatározott esetekben veszélyes hulladékként kell kezelni.”

A biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről szóló 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet 8. § (2) bekezdése értelmében a munkáltatónak gondoskodnia kell arról, hogy

„a) a munkavállaló azokat a védőeszközöket, amelyek biológiai tényezőkkel szennyeződhetnek, a munkaterület elhagyásakor vegye le, és a b) pont szerinti intézkedések megtörténtéig a többi ruhától elkülönítve tárolja,

b) az a) pont szerinti védőeszközök, megtisztítása vagy szükség szerinti megsemmisítése megtörténjen.”

A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdés d) pontja értelmében: „Minden tevékenységet, amelynek végzése során veszélyes hulladék keletkezik, úgy kell megtervezni és végezni, hogy a veszélyes hulladék kezelése a munka-egészségügyi és munkabiztonsági szabályok maradéktalan betartásával történjen.”

E Korm. rendelet ugyanezen §-ának (3) bekezdése előírja, hogy: „A veszélyes hulladék birtokosa köteles az ingatlanán, telephelyén, illetve a tevékenység végzése során keletkező veszélyes hulladék biztonságos gyűjtéséről gondoskodni mindaddig, amíg a veszélyes hulladékot a kezelőnek át nem adja.”

A munkáltatónak a veszélyes hulladéknak minősülő védőeszközt a munkahelyi gyűjtőhelyen, a környezet szennyezését kizáró edényzetben kell tárolnia, valamint ezek tárolására és kezelésére használt létesítményei, és berendezései üzemeltetéséről üzemnaplót vezetni, továbbá minderről nyilvántartást vezetni, valamint adatot szolgáltatni.

13. A védőeszköz használatának oktatása

A munkáltatónak a munkavállalókat a védőeszközre vonatkozó tudnivalókról oktatásban kell részesítenie, továbbá gyakoroltatnia kell a védőeszközök használatát. A munkáltatónak folyamatosan ellenőriznie kell, hogy a tájékoztatóban foglaltakat, illetve a védőeszköznek az adott munkakörülmények között (például páratartalom, napsütés, légsebesség, konvektív hő) történő használatára vonatkozóan az oktatás keretében átadott ismereteket a munkavállalók betartják-e. A technológiai módosítás veszélyforrásait (például egy új akna kiépítése) oktatni kell, kitérve a szükséges védőeszközök (például leesés elleni védőeszközök, légzésvédők, védősisak) használatára is.

Új típusú védőeszköz használatának szükségességekor az oktatást és a szükséges gyakoroltatást minden érintett munkavállalóra kiterjedően ismét le kell folytatni. Fontos lehet például adott védőruha felvételének helyes módja, több részből álló védőruházat egyes részei felvételének helyes sorrendje és ezek egymáshoz illeszkedése, záródások ellenőrzésének szempontjai a védőruha felvételét követően.

A már használatos típusú védőeszköz cseréje nem indokol ismételt oktatást.

Amennyiben a védőeszközön nyitott „i” betűt magában foglaló könyvet ábrázó jelkép van elhelyezve, az azt jelenti, hogy a tájékoztató fontos információt tartalmaz, amit kötelezően el kell olvasni, továbbá az oktatás keretében ismertetni kell.

Az EüM rendelet az oktatás tekintetében dokumentálási kötelezettséget ír elő. A tájékoztatás és a gyakorlati képzés megtörténtét a munkáltató írásban dokumentálja, továbbá azt a munkavállalóval alá kell íratnia. A dokumentumot a munkavédelmi hatóság kérésére a munkáltatónak be kell mutatnia. Figyelemmel kell lenni az Mvt. 55. §-ában foglaltakra is, ennek megfelelően az oktatás elvégzéséhez a tematika megjelölése szükséges. Az oktatás nem kötött munkavédelmi szaktevékenységhez, de ajánlott olyan szakemberre bízni, aki jól ismeri az adott technológiát és a munkakörülményeket, nemkülönben az alkalmazott védőeszköz használatára vonatkozó elméleti, valamint gyakorlati tudnivalókat.

14. A védőeszköz elvitele a munkahelyről

Változó munkahely esetében a munkavállaló nem azonos helyen kezdi, illetőleg fejezi be a napi munkáját, ezért a védőeszközét csak aránytalanul nagy megterhelés árán tudná egy állandónak tekintett munkahelyén tartani. A munkáltató ilyen esetben névre szólóan engedélyezi a munkavállaló számára a védőeszköz munkahelyről történő elvitelét. A munkáltató ilyen tartalmú engedélyt a szükséges feltételek fennállása esetén adhat ki, azaz legalább olyan esetben, **ha a védőeszköz nem tartalmaz toxikus szennyeződést, nem használták biológiai kockázatok elleni védelemre, a munkahelyről történő elvitel során a védőeszköz nem sérül** [EüM rendelet 8. § (2) bekezdés].

15. Munkaköri alkalmassági vizsgálat

A munkavállaló védőeszköz használatára való alkalmasságát a munkáltatónak orvosi vizsgálat alapján kell igazolnia. A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 14. számú melléklet, *Beutalás munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatra* 22. pontja tartalmazza a „*védőeszköz általi terhelés*”-t, mint kockázatot. A munkavállalót érő kockázatokat a munkáltató adja meg az orvos részére.

Az EüM rendelet 5. § (2) bekezdése a következő kötelezést tartalmazza:

„A munkáltató a védőeszköz juttatásának rendje kialakítása során

d) figyelembe veszi a védőeszköz használatának egészségi (egyéni) alkalmassági feltételeit, illetve annak egészségi korlátjait.

A foglalkoztathatóság szakvéleményezése tekintetében a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet hatálya kiterjed az egyszerűsített foglalkoztatás körébe tartozó idénymunkára vagy alkalmi munkára munkaviszonyt létesítő munkáltatóra.

Annak megállapítása, hogy az egyszerűsített foglalkoztatás körébe tartozó idénymunka és alkalmi munka esetében a munkavállaló mely foglalkoztatási korlátozás mellett folytathat tevékenységet, a foglalkoztathatóság szakvéleményezése keretében történik.

Jóllehet a foglalkoztathatósági szakvélemény nem minden esetben kötelező feltétele a foglalkoztatásnak, a védőeszközt igénylő, egyszerűsített foglalkoztatás körébe tartozó

idénymunka vagy alkalmi munka esetén a munkavállaló foglalkoztathatósági vizsgálatát ajánlott a munkáltatónak kezdeményeznie.

Az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény 6. §-a értelmében: „Egyszerűsített foglalkoztatás esetén a munkavégzés megkezdése előtt a munkáltatónak meg kell győződnie arról, hogy a munkavállaló a munka elvégzésére alkalmas állapotban van.”

16. A munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzések

Amennyiben a munkahelyen az érintett munkavállalók hallása vagy látása korlátozott – például az egyéni védőeszköz viselése miatt –, a biztonsági jelzés megválasztásakor és alkalmazásakor ezt figyelembe kell venni.

Egyéni védőeszközök viselésének, használatának szükségessége esetén a munkáltató rendelkező jel alkalmazására kötelezett. [A munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről szóló 2/1998. (I. 16.) MüM rendelet.]

A rendelkező jel olyan biztonsági jel, amely meghatározott magatartást ír elő, színe kék. Jelentése esetünkben, hogy „**Egyéni védőeszköz kötelező**”.

Védőszemüveg használata kötelező

17. A munkavédelmi képviselő szerepe az egyéni védőeszköz ellátás során

A **munkavédelmi képviselő** jogai között az egyéni védelemmel kapcsolatos feladatok megvalósulásáról történő meggyőződés is megtalálható. A munkavédelmi képviselő – az Mvt. 70. §-ában leírtakat is figyelembe véve – jogosult meggyőződni a munkahelyeken az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek érvényesüléséről, így különösen

- a munkahelyek, a munkaeszközök és egyéni védőeszközök biztonságos állapotáról [Mvt. 72. § (1) bekezdés].

18. Munkavédelmi hatóság és a munkavédelmi hatóság felügyelőjének jogai

Az Mvt. a munkavédelmi hatóság ellenőrzési jogosultságai között megnevezi a védőeszközökre vonatkozó követelmények érvényesítését is, amely szerint a munkavédelmi hatóság felügyelője jogosult

- a munkaeszköz és egyéni védőeszköz működését, használatát felfüggeszteni, ha az nem rendelkezik a 18. § (3)-(4) bekezdéseiben meghatározott okirattal [Mvt. 84. § (1) bekezdés j) pont].
E tekintetben a felügyelő a határozatának azonnali végrehajtását rendelheti el [Mvt. 84. § (3) bekezdés].

A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállalók életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval szemben [Mvt. 82. § (1) bekezdés].

Az Mvt. az egyéni védőeszközök működésképtelenségét (alkalmatlanságát), illetve hiányát a munkavállaló életét, egészségét vagy testi épségét érintő közvetlen és súlyos veszélyeztetésnek minősíti [Mvt. 63. § (2) bekezdés]. Ez az előírás olyan helyzetet nevesít, amely fennállásakor

- a munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést [Mvt. 63. § (1) bekezdés]; illetőleg
- munkavédelmi bírság alkalmazható (Mvt. 82. § (2) bekezdés *e*) pont].

Egyéni védőeszköz juttatása tevékenység szerint (PÉLDA)						
Tevékenység megnevezése	Tevékenységet végzők munkaköre	A védelem iránya	Kockázatok jellegének megnevezése	A szükséges egyéni védőeszköz védelmi szintje	Védelmi szint meghatározása	Az egyéni védőeszköz további jellemzője
Présgéppel megmunkálás	Présgép kezelő	Test védelme: - védőruházat	Mechanikai sérülés.	MSZ EN 340 MSZ EN 863 MSZ EN 510	-----	Ujjas szerelőruha kivitel (hosszú ujjú, zártgalléros, derékbőség szabályozható).
		A szem védelme: - védőszemüveg vagy álarc	Kirepülő anyagrészecskék vagy tárgyak.	MSZ EN 166	1 F	Védőszemüveg esetén: Zárt oldalvédelem, szivacs-peremes, lencséje polikarbonát és páramentes, elasztikus fejpánt, párasodás elleni védelem, dioptriás szemüveg fölötti viselés lehetősége.
		Kézvédelme: - mechanikai védőkesztyű	Mechanikai sérülés.	MSZ EN 420 MSZ EN 388	4 1 1 1	Ötujjas, kézformát felvevő kivitelű védőkesztyű, jó tapadást biztosító (nagy érdesség a tenyér rész felületén).
		Láb védelme: - biztonsági lábbeli	Mechanikai sérülés. Elcsúszás.	MSZ EN ISO 20345	I/B S3 A, E, M, ORO, SRC	Kétrétegű PU talp, PU orrborítás, kompozit orrmerevítő.

Esztergálás	Esztergályos	A szem védelme: - védőszemüveg	Munkadarab kirepülése, részecskék becsapódása, ütése.	MSZ EN 166	1 F	Állítható száras, széles panorámás, karcálló polikarbonát lencse oldalvédelemmel.
		Láb védelme: - biztonsági lábbeli	Mechanikai sérülés. Elektrosztatikus feltöltődés. Elcsúszás.	MSZ EN ISO 20345	I/B S1 M (A, E) SRC	Kétrétegű PU talp, PU orrborítás, kompozit orrmerevítő.
		Test védelme: - védőruházat	Mechanikai sérülés, védelem nélküli forgó, mozgó alkatrészek, elkapás, vagy felcsavarás, behúzás, befogás.	MSZ EN 340 MSZ EN 863 MSZ EN 510	-----	Kivitel: Ujjas szerelőruha. Gyorskioldó záróelemek alkalmazása. Letűzött fekvő gallér.
		Kézvédelme: - védőkesztyű	Mechanikai sérülés, vágás, horzsolás zúzás, ütődés.	MSZ EN 420 MSZ EN 388	4 2 2 2	Ötujjas, kézformát felvevő kivitelű védőkesztyű, jó tapadást biztosító.
Köszörülés Fúrás		A szem védelme: - védőszemüveg	Részecskék becsapódása, ütése.	MSZ EN 166	1 B	Zárt védőszemüveg, pántos.
		Hallószervek védelme: - fül dugó	Statikus jellegű zaj.	MSZ EN 353-2	36 dB	Egyszerhasználatos, habosított finom cellastruktúrájú hengeres fül dugó.
		Test védelme: - védőruházat	Mechanikai sérülés, védelem nélküli forgó, mozgó alkatrészek, elkapás- vagy felcsavarás behúzás, befogás.	MSZ EN 340 MSZ EN 863 MSZ EN 510	-----	Ujjas szerelőruha (hosszú ujjú, zártgalléros, derékbőség szabályozható).

Folytatás: Köszörülés Fúrás		Kézvédelme: - védőkesztyű	Mechanikai sérülés, vágás, horzsolás zúzás, ütődés.	MSZ EN 388	4 4 4 4	Ötujjas, kézformát felvevő kivitelű védőkesztyű, jó tapadást biztosító.
		Láb védelme: - biztonsági lábbeli	Mechanikai sérülés. Elektrosztatikus feltöltődés. Elcsúszás.	MSZ EN ISO 20345	I/B S1 M, CR, A, E	Kétrétegű PU talp, PU orrborítás, kompozit orrmerevítő.
Anyagmoz- gatás	Raktáros	Láb védelme: - biztonsági lábbeli	Leeső, ledőlő tárgy elcsúszás, elgurulás, összenyomódás.	MSZ EN ISO 20345	I/B S3 M CR	Kompozit orrmerevítő.
		A kéz védelme: - védőkesztyű	Horzsolás, beütődés.	MSZ EN 420 MSZ EN 388	4 1 4 2	Tapadó felület Fogásbiztonság.
	Targonca vezető	Test védelme: - védőruházat	Időjárás hatása. Hideg, eső.	MSZ EN 14058 MSZ EN 511	3. 3 2.2.1.	Kivehető bélés.
		Kéz védelme: - védőkesztyű	Mechanikai hatások, horzsolás, Beütődés.	MSZ EN 420 MSZ EN 388	4 1 4 2	Tapadó felület, fogásbiztonság (a súrlódási együttható alapján).
		Láb védelme: - biztonsági lábbeli	Leeső, ledőlő tárgy elcsúszás, elgurulás, összenyomódás, horzsolás, beütődés.	MSZ EN ISO 20345	I/B S3 M CI	Kompozit orrmerevítő, kicsi súly.

Festés (szemcseszórás)	A szem és légutak védelme: - frisslevegős kámsza arcvédővel	Cseppek és folyadékok kifröccsenése elleni védelem.	MSZ EN 14594 MSZ EN 166	4B osztályú készülék B3	Polieszter látómező védővel. Vállvédővel készült változat. Látható vészjelzés a fejrészen belül, nyomáscsökkenés esetére.
	Test védelme: - védőruházat	Mechanikai hatások. Vegyszerek hatása. Szerves oldószerek.	MSZ EN 340 MSZ EN 510 MSZ EN ISO 17491-4	----- „B” módszer szerinti vizsgálat	Pihementes poliészter szálakból készült. Csuklyás védőruha antisztatikus, szilikonmentes, mosható és vasalható anyagból. Hőség elleni levegőztető felület a hónalj alatt.
	A kéz védelme: - védőkesztyű	Horzsolás, beütődés. Vegyszerek hatása: Szerves oldószerek	MSZ EN 420 MSZ EN 388 MSZ EN 374-2 MSZ EN 374-3	4 1 3 2 6. osztály	Ötujjas, kézformát felvevő kivitelű védőkesztyű, jó tapadást biztosító.
	Lábvédelem: - biztonsági lábbeli	Leeső, ledőlő tárgy, elcsúszás, elgurulás, összenyomódás, horzsolás, beütődés.	MSZ EN ISO 20345	I/B S3 M, CI	Kompozit orrmerevítő, kicsi súly.